„ vita & conversatione ministrantium in Ecclesiis & locis „ aliis Divino cultui deputatis, ac cæteris, quæ ad officium „ spectant absque coactione , & exactione qualibet jura- „ menti, ad ipsorum subditorum emendationem per salu- „ bria monita, nunc levia, nunc aspera , juxta datam sibi à „ Deo prudentiam diligenter intendentes. Quòd si de aliqui- „ bus orta fuerit infamia, contra eos Ordinarius ipsorum, ut „ super his solemniter inquirant, denuntiet, si viderit expe- „ dire. Notoria verò crimina, quæ examinatione non egent, „ liberè corrigat, pœnam debitam pro illis infligendo."

III. Hinc conficitur, visitationem ad morum correctionem magis, quàm ad judiciarium processum pertinere; ideoque officium Visitatorum non malè conferri cum officio Ædilium Romanorum, quod magis in lustrando & exequendo, quàm cognoscendo consistebat. Si quid enim obvium esset quod politiam notoriè offenderet, Ædiles è medio tolli, frangi, emendari jubebant, magis facti, quàm juris tramitem servantes. Et hodie quid simile fieri videmus in visitandis per Magistratus & Prætores viis & aggeribus, qui si quid inveniant, quod notoriè vias publicas , aut aggeres impediat, mox emendant ac corrigunt ; vel emendandum aut corrigendum sine ullo judicii strepitu decernunt.

IV. Itaque Episcopi aliique Visitatores in sua visitatione Diœcesim circumire ac lustrare debent; & quidquid inordinatum repererint, reforment sine strepitu ac forma ordinaria judicii, sed summariè, non pœnas ordinarias imponendo, sed correctiones; neque circa dubia & altiorem indaginem requirentia, sed circa notoria versari potissimùm debent; uti bene notat & probat Zypæus in Jure novo *tit. de Accusat. num.* 9.

V. Idem quoque refert, Sacram Congregationem Concilii Tridentini Interpretem respondisse 24. Aprilis 1595. "Episcopum non posse imponere in visitatione pœnas ordi- „ narias, sed tantùm extraordinarias, quæ magis *morum e-* „ *mendationem & correctionem*, quàm *delicti vindictam* „ respiciant."

VI. Et teste Fagnano *Cap.* DILECTUS ⁂ *De rescript. n.* 46. Sacra Congregatio 1. Feb. 1607. præcepit Episcopo Tornacensi, "Ut in visitatione Collegiatæ Ecclesiæ exemptæ, contineret se intra limites notissimos visitationis, ita ut „ nec ad *specialem inquisitionem* descenderet, nec *processus* „ conficeret, nec sententias ferret; sed in his, quæ morum „ correctionem & emendationem respiciunt, sine *strepitu* „ Judicii decerneret."

VII. Dum hos limites visitationis non excedunt Episcopi, ac unicè morum correctionem ac emendationem intendunt, nulla exemptio, nulla appellatio aut querela executionem eorum, quæ ab ipsis visitando ordinata sunt, impedire potest ex Decreto Concilii; id est, appellatio effectum *suspensivum* in his nullum habet.

VIII. Quod & jam pridem in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. statutum fuerat, ut scilicet, *correctionis & reformationis officium liberè valeant exercere.* Cap. 13. ⁂ De Offic. Ordin.

IX. Similiter refert Choppinus *lib.* 2. *De Sacra Polit. tit.* 4. *n.* 28. procurationis sive appellationis tamquam abusu interjectu non suspendi decreta concernentia correctionem morum. "Quod supra scriptum est, ait, provocationis „ interjectu ab executione sententiæ non superfederi in mul- „ tis causarum generibus, id pertinet etiam ad eas fori con- „ troversias, quibus morum castigatio reformatioque agi- „ tur, Ecclesiasticæ disciplinæ vinculum. Nam hoc casu, ait, „ edixit Princeps noster, callidum appellationis perfugium „ rei judicatæ executioni impedimento esse non debere. Lege „ judiciaria Francisci I. an. 1539. & Caroli IX. lata 16. Kal. „ Majas an. 1571. art. 5. quam Ornatiss. Curia solemni more „ comprobavit 7. Idus Septembres eodem anno..... Quibus „ consonat Curiæ Decretum, ad quam in emendationis mo- „ rum negotio fuerat provocatum, abusus nomine 5. Idus „ Decembr. an. 1550. secundum Cathalaunense summi tem- „ pli Collegium. Eodem vergit Allobrogica Sanctio, ne ap- „ pellationis obtentu, quæ abusus ergò interposita sit, Eccle- „ siastica morum censura correctioque retardetur."

X. Idipsum quoque, uti monet Zypæus loco citato, Philippus II. Hispaniarum Rex expressit in Ordinationibus Parlamenti Mechlinienſis *tit. de Requestis art. fin.*

" Sic & Princeps noster (ait Zypæus in Jure novo *tit.* „ *De Accusationibus n.* 9.) interpellatus ut Patronus Eccle- „ siæ Insulensis, nulla ratione induci potuit , ut Episcopus „ Tornacensis à visitatione excluderetur, sed si quid ordi- „ nando excederet, se querelas auditurum, ante paucos an- „ nos respondit."

XI. Cùm verò Episcoporum auctoritas, imò & Ecclesiasticæ censuræ ed emendationem vitiorum & abusuum, præcipuè inveteratorum & longè lateque grassantium frequenter non sufficiant, jam pridem in more positum fuit, ut Episcopis Ministri Regii, quos media ætas *Missos Dominicos* vocabat, adjungerentur.

Dignum ac necessarium est, ait Synodus Moguntinensis an. 813. *c.* 20. ut Missi per quæque loca directi , " simul „ cum Episcopis uniuscujusque Diœcesis perspiciant loca „ Monasteriorum, Canonicorum pariter & Monachorum, „ similiterque puellarum , si in apto & congruo loco sint „ posita, ubi commodum necessarium possit acquiri, quod „ ad utilitatem pertinet Monasterii, sicut in sancta regula di- „ citur." Quod iisdem verbis repetitur in Capitularibus Regum Francorum *lib.* 5. *cap.* 143.

XII. Nec id ad imminutionem seu depressionem potestatis Ecclesiasticæ, aut ejusdem usurpationem fiebat; sed ad faciliorem executionem eorum quæ Episcopi visitando pro morum correctione ordinanda censebant; protestantibus ipsis Regibus, ad hoc à se *Missos* esse constitutos, ut Episcopi eorum adjutorio munus suum & ministerium facilius implerent; *lib.* 2. *Capitular. cap.* 26. *ut siquos* (verba sunt Concilii Arelatensis an. 813. *c.* 17.) *Sacerdotalis admonitio non flecteret ad justitiam, Regalis potestas ab improbitate reduceret ad pietatem & obedientiam.*

XIII. Si & hodie aliqui subinde Regii deputati seu Missi Episcopis visitantibus essent juncti, atque eorum , quæ ad morum correctionem & emendationem Episcopi ordinarunt, executionem Regia auctoritate urgerent, & firmarent, major indubiè esset spes visitationum fructus; ordinataque firmiorem ac stabiliorem sortirentur effectum.

Hoc attendens Sebastianus Zamet Episcopus Lingonensis conquerebatur fructum suarum visitationum, & effectu ordinatorum contra Clericos incontinentes non haberi ; eò quòd frequenter eluderentur per appellationes *tamquam ab abusu* aliasque tegnas; ideoque resolvit ad obviandum hujusmodi impedimentis petere à Parlamento Dienſi, ut dignaretur assignare unum è Consiliariis Parlamenti, qui visitationibus suis assisteret, & exequi juberet ea , quæ contra Clericos incontinentes ipse in visitatione decerneret, uti refert Carolus Fevretius tractatu De Abusu *lib.* 3. *c.* 4. *n.* 7.

XIV. Quamvis summus sit visitationis favor, nequaquam tamen generaliter ac indefinitè recipiendum est, Decreta in visitatione per appellationem non suspendi; quoniam (ut rectè advertit Cardinalis De Luca Disc. 5. ad Concilium Tridentinum) " id percutit solùm ea, quæ concernunt correc- „ ctionem morum, aliasque provisiones, quas in forma ex- „ trajudiciali potiùs more prudentis Patrisfamilias promptè „ dare oporteat, vel congruat, non autem in iis , in quibus „ more judicis, atque in figura seu forma judicii procedi de- „ beat; cùm tunc dispositio Canonum seu juris communis „ incorrecta remaneat; nihilque refert ad effectum appella- „ tionis, ac Ordinis judiciarii bene servandi, an de tempore „ visitationis, vel extra id fiat."

TITU-

TITULUS XVIII.

De Synodis Diœcesanis seu Episcopalibus.

CAPUT I.

Quoties hæ Synodi celebrandæ, & qui interveniant?

1 *Primis Ecclesiæ sæculis frequentissimæ erant hæ Synodi*
2 *Labentibus sæculis bis annuatim haberi cœperunt.*
3 *Synodus Lateranensis annuam celebrationem admisit.*
4 *Mansit tamen consuetudo in aliquibus Ecclesiis annuatim bis celebrandi Synodos.*
5 *Synodus Tridentina annua celebratione fuit contenta.*
6 *Decretum Concilii Tridentini hodie non observatur.*
7 *Quinam ex Decreto Concilii Tridentini Synodo intervenire debeant.*
8 *Regulares quantumvis exempti Curam Animarum exercentes Synodum accedere debent, & ab Episcopo cogi possunt.*
9 *Sufficit quòd Beneficium situm sit in Diœcesi , licèt Beneficiatus habitet extra Diœcesim.*
10 *Quinam Synodo interesse debeant multùm dependet à consuetudine.*
11 *Probatur ex Synodis Belgicis.*
12 *Quinam Synodo Diœcesanæ S. Caroli intervenerint?*
13 *Sæpe contentiones oriuntur cum exemptis Regularibus an Synodo intervenire debeant.*

I. PRistinis Ecclesiæ sæculis frequentissimos fuisse Episcoporum cum suo respectivè Clero, quasi cum suo Senatu, quem *Presbyterium* vocare solebant, Conventus, quos hodie Synodos *Diœcesanas* dicimus, sat constat.

Neque primis sæculis hisce Conventibus habendis certa tempora designata fuisse legimus; sed quandocumque ardua quæque negotia occurrebant, Episcopus Senatum seu Presbyterium suum convocabat; ut simul super negotiis deliberarent. Hæc ex Epistolis S. Cypriani aliorumque Patrum manifesta sunt.

II. Labentibus verò sæculis harum Synodorum celebratio *bis* in anno haberi cœpit; creditumq; fuit duplicem hanc celebrationem sufficere; eò quòd Canones Synodum Provincialem *bis* in anno celebrari juberent.

Deinde cùm paulatim invaluisset, ut Synodi Provinciales *singulis* annis *semel* dumtaxat haberi deberent, unà quoque invaluit, ut Synodi Diœcesanæ *semel annuatim* haberentur.

III. Et quidem Synodus Lateranensis sub Innocentio III. in *Cap.* 25. ⁂ *De accusat.* hanc consuetudinem supposuit, & tacitè saltem approbasse videtur. Nam jubens *singulis* annis celebrari Synodum Provincialem unà præcipit, ut " ea „ quæ statuerint, faciant observari; publicaturi ea in Episco- „ palibus Synodis *annuatim* celebrandis."

IV. Post hoc Concilii Lateranensis Decretum videmus in plerisque Conciliis injunctum fuisse, ut conformiter ad hoc Concilii Decretum Synodi Diœcesanæ *annuatim* haberentur; in aliquibus tamen Ecclesiis consuetudo remansit , ut juxta pristinam disciplinam *bis* annuatim haberentur; quam expressè supponit & probat Synodus Basilienſis *Sess.* 15. decernens, " Synodum Diœcesanam *ad minus semel* in anno, „ ubi non est consuetudo *bis annuatim* celebrari."

Ita legimus in Concilio Colonienſi an. 1549. ordinatum fuisse, ut Synodus Diœcesana *quotannis bis*, pro veteri more celebretur; sed addit: " Suffecerit tamen in Diœcesi Leo- „ dienſi, propter ejus latitudinem & multitudinem Prælato- „ rum *semel* quotannis rectè & studio ferventi celebrari."

V. Synodus Tridentina tametsi frequentiorem Synodorum celebrationem pro reformatione morum desideraret, nihilominus amplexa moderationem Concilii Lateranensis, tantùm *annuam* harum Synodorum celebrationem injunxit *Sess.* 24. *cap.* 6. *De reformat.*

VI. Verùm nec hoc moderatum Concilii Decretum hodie observatur; cum nullibi *annuam* hanc Synodorum celebrationem fieri videamus; imò in multis Diœcesibus nec spatio quinquaginta & amplius annorum ullam Synodum celebratam; quæ verò sint causæ quæ ad hanc Synodorum intermissionem inducendam contribuere potuerint, in decursu notabimus.

VII. Qui his Synodis interesse debeant; ve- bis subsequentibus indicat Synodus Tridentina: " Ad quas exempti e- „ tiam omnes, qui aliàs, cessante exemptione, interesse de- „ berent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere te- „ neantur; ratione tamen Parochialium, aut aliarum sæcula- „ rium Ecclesiarum, etiam annexarum, debeant ii, qui illa- „ rum curam gerunt, quicumque illi sint, Synodo interesse."

VIII. Vi hujus Decreti Regulares omnes sive sint exempti sive non, qui vel Capitulis generalibus non subduntur, vel curam animarum exercent, tenentur & cogi possunt ad Synodum accedere sub pœna privationis vocis activæ ipso facto incurrenda, aliisque pœnis arbitrio Episcoporum etiam excommunicationis: adeò ut jus declarandi , & pœnas imponendi ad Episcopos, exemptione non obstante, pertineat, quemadmodum S. Congregatio apud Fagnanum ad *Cap.* QUOD SUPER ⁂ *De majorit. & obed. n.* 8. declaravit.

IX. Ut verò quis ratione Beneficii Synodo interesse cogatur, attendendum est, num Beneficium tale habeat *in Diœcesi* cujus Synodus agitur, tametsi alibi domicilium habeat; & ita in terminis declaravit S. Carolus in Synodo Mediolanensi V. *parte* 3. *tit. Quæ ad Synodum attinent.*

X. Præter Curam Animarum exercentes , qui Synodo assistere debeant, non ex Canonum sanctionibus dumtaxat, sed & varia locorum consuetudine petendum est.

XI. Quare in Synodorum Belgicarum indictione videmus generaliter vocari Capitulum Episcopale, Reverendos Dominos Abbates, Abbatissas, Præpositos , Archipresbyteros Rurales, Priores, Priorissas, cæterosque omnes, qui *de jure* vel *consuetudine* Synodo Diœcesanæ interesse debent.

Hæc ex convocatione Synodi D. Mechlinienſis sub Hovio. In formula indictionis Synodi Antverpiensis sub Miræo præter expressos in dicta formula Mechlinienſi , exprimuntur, *Capitula Ecclesiarum Collegiatarum*, *Pastores*, *Pastoratuumque Deservitores*. In convocatione ultimæ Synodi Namurcensis an. 1659. formula Mechlinienſis servata est; eo solo excepto, quòd *Capitula Ecclesiarum Collegiatarum* nominatim exprimantur.

Synodus Namurcensis anno 1639. *t.* 26. *c.* 1. cum pro annua Synodi Diœcesanæ celebratione designasset feriam tertiam post Dominicam *Jubilatè*, quæ est tertia post Pascha, subjungit: " Eapropter omnes qui jure, vel *consuetudine* „ illi interesse debent, illo die deinceps compareant." Quæ manifestè supponunt, Patres illius Synodi non dubitasse, quin à *consuetudine* dependeat, qui Synodo interesse debeant; quod & S. Carolus in sua Synodo V. Mediolanensi supposuit.

XII. Qui Diœcesanis sub Sancto Carolo interfuerint ex ejus ad Clerum oratione in ejus Synodo XI. Diœcesana habita colligere possumus. Ita enim ad Synodum loquitur: " Quid agimus, Fratres? Synodum agimus, & quid Synodi „ no-

„ nomen importat? Congregationem significat, atque con-
„ ventum. Et quarum personarum? Nempe adeò excellen-
„ tium & eminentium in Sancta Ecclesia; Episcopi videli-
„ cet, & membrorum ei conjunctorum, Canonicorum
„ Metropolitanæ hujus Ecclesiæ, tum etiam aliarum; Præ-
„ positorum, Parochorum, Sacerdotum, Clericorum."

XIII. Nihilominus tamen (uti notat De Luca *disc.* 30. *ad Concilium Tridentinum*) "Super convocatione, sive in-
„ terventu in Synodo, controversiæ oriri solent, cum Capi-
„ tulis & Cleris oppidorum, aliorumque locorum Diœcesis,
„ An scilicet omnes Presbyteri & Clerici ad Synodum con-
„ vocari possint, ut ab aliquibus Episcopis (& utinam non
„ ad industriam, & occatione mulctarum & pœnarum, sive
„ extorsionum & contributionum) fieri consuevit; ideoque
„ provisum est, ut sufficiat interventus Deputatorum Cleri
„ cujuslibet loci, & Parochorum, seu Vicariorum, aut illo-
„ rum, quibus aliàs exercitium curæ animarum, & admini-
„ strationis Sacramentorum incumberet; licet enim Capitu-
„ li Cathedralis interventus requiratur, attamen id incom-
„ modum non præbet, ex quo in eadem Cathedrali Syno-
„ dus celebranda est."

"Majores autem ac frequentiores esse solent controver-
„ siæ cum exemptis, præsertim Regularibus, an ipsi, eorum-
„ que Prælati in Synodo intervenire debeant; receptaque
„ distinctio est (ut in Regularium adnotationibus advertitur) ut illi intervenire debeant, atque cogi valeant, qui
„ curam animarum habeant, & administrationem Sacra-
„ mentorum exerceant; cùm in hac parte subditi sint,
„ atque à primo Pastore, qualis est Episcopus, instruendi
„ sint, quomodo in sibi commissarum ovium cura & regi-
„ mine se gerere debeant; quod etiam procedit in aliis sæcu-
„ laribus exemptis, suum inferiorem Prælatum habentibus
„ cum ordinaria quasi Episcopali jurisdictione; potissimè ubi de illis agitur, qui hanc jurisdictionem habent in locis
„ intra Diœcesis fines existentibus.

CAPUT II.

Quæ in Synodo Diœcesana tractanda?

1 *Vetus formula habendi Synodum Diœcesanam.*
2 *Juxta hanc formulam ad Synodum conveniunt Presbyteri, Diaconi & aliqui laici.*
3 *Omnes Presbyteri Synodum cum Episcopo conficiunt.*
4 *Presbyteri hic idem sunt quod Parochi.*
5 *In Synodo omnia non contentiosè agenda.*
6 *Controversiæ laicos inter & Clericos deciduntur.*
7 *Synodi tunc temporis erant quasi tribunalia justitiæ.*
8 *Lites Clericorum aut laicorum in Synodis hodie rarò determinantur.*
9 *In Synodis præcipuè de corrigendis excessibus & reformandis moribus agitur.*
10 *Synodi Diœcesanæ habentur, ut Decreta Conciliorum generalium & Provincialium uniformiter executioni mandentur.*
11 *Probatur ex S. Carolo.*
12 *Item ex Synodo Audomarensi.*
13 *Ut fructum Synodorum assequeretur Sanctus Carolus, per Vicarios inquiri jussit, quæ in Diœcesi essent reformanda.*
14 *Ante Synodum Congregationes super reformandis moribus à S. Carolo institutæ.*
15 *Antiquum est institutum, ut quæ Clericalem disciplinam spectant breviter ab Episcopo in Synodo proponantur.*
16 *Formula istius admonitionis extat apud Reginonem & in Pontificali Romano.*
17 *Convenientes admonitiones Clero proponendas S. Carolus proposuit.*
18 *In Synodo Diœcesana constituendi* Examinatores *vulgo* Synodales.
19 *Item Judices Synodales.*

I. APud Burchardum Wormatiensem reperitur formula habendi Synodum Diœcesanam sub nomine concilii Salegunstadiensis anni 1022. quod & teste Baronio ab auctore Micrologi *Moguntinum* nuncupatur; eoque nomine meritò appellari in sua historia Moguntina existimat Nicolaus Serarius, eo quod Salegunstadium jam tum Moguntinæ esset Diœcesis.

II. Juxta hanc formulam, Synodus in Ecclesia celebranda est; atque Sella in media ponenda, & super eam *Sacræ Reliquiæ.*

Deinde dicitur: "convenientes Presbyteri omnes intrent,
„ & secundum ordinationis suæ tempus resideant. Post hos
„ ingrediantur Diaconi probabiles, quos ordo popposcerit
„ interesse. Exinde introducantur laici bonæ conversationis.
„ Tunc ingrediatur Episcopus, si voluerit, vel si necessitas
„ exegerit: & si non aderit Episcopus, ejus Vicarius eadem
„ faciat."

III. Post hæc Episcopus salutat præsentes, ac varias preces unà cum præsentibus recitat; quibus expletis jubentur egredi omnes, *exceptis Presbyteris* & cæteris idoneis Clericis.

IV. Hic nota, omnes indistinctè Presbyteros ad Synodum admitti. Nec mirum; quia juxta phrasim illius temporis, nomine Presbyterorum veniebant Parochi; adeo ut *admittere Presbyteros* ad Synodum idem tunc significaret, quod hodie *admittere Parochos.*

V. Presbyteris ergo seu Parochis cum cæteris idoneis Clericis concedentibus, nec non lecto canone Concilii Toletani modum celebrandi Synodum exprimente, admonitio ab Episcopo vel etiam à Diacono legitur.

In hac inter alia monet: "Quod si forsitan aliquis nos-
„ strum, aliter quam dicta fuerint, senserit: sine aliquo *scru-*
„ *pulo contentionis* in nostrum omnium copulatione ea ipsa
„ de quibus dubitaverit, conferenda reducat, qualiter Deo
„ mediante aut doceri possit aut doceat."

VI. Prosequitur Post hæc admonitio: "Deinde vos simili
„ obtestatione conjuro ut nullus vestrum in judicando aut
„ personam accipiat, aut quolibet favore aut munere pulsa-
„ tus à veritate discedat. Sed cum tanta pietate quidquid cœ-
„ tui se judicandum intulerit retractare, ut nec discordans
„ contentio ad subversionem justitiæ inter nos locum inve-
„ niat, nec iterum in perquirenda æquitate rigor nostri or-
„ dinis vel sollicitudo tepescat."

VII. En manifestum argumentum Synodos has Diœcesanas æquè ac provinciales fuisse quasi quædam Tribunalia justitiæ, in quibus sine strepitu Judicii, aliisque formalitatibus forensibus, Clericorum & Laïcorum quæstiones summariè deciderentur.

Primùm quidem Clericorum, idque primâ die Synodi; ideoque immediatè post expletam admonitionem subjungitur: "Post hanc exhortationem, *quisquis Clericorum* velit,
„ *querelam* conferat.

Secundâ die Synodi, "Tunc si Clerici querelam non ha-
„ bent conferendam, *Laici* intromittantur. Quisquis ex
„ *Laicis* habet querelam, proferat."

VIII. Hodie verò rarò querelæ sive lites Clericorum vel Laïcorum in Synodis terminantur; sed illæ vel in Tribunalibus Ecclesiasticis coram Officialibus, vel Tribunalibus laïcis pro diversitate materiæ & personarum agitari & terminari consueverunt.

IX. In Synodis verò præcipuè de corrigendis excessibus & moribus reformandis, præsertim in Clero, diligens cum Dei timore habendus est tractatus, uti loquitur Synodus Lateranensis loco citato.

Hinc juxta præscriptum Pontificalis Romani sub titulo *De Ordine ad Synodum*, ita præsentes in Synodo Episcopus alloquitur. "Venerabiles consacerdotes, & fratres
„ nostri charissimi, præmissis Deo precibus, oportet, ut
„ ea quæ de divinis officiis, vel Sacris Ordinibus, aut
„ etiam

„ etiam de nostris moribus, & necessitatibus Ecclesiasti-
„ cis, à nobis conferenda sunt, cum charitate & benigui-
„ tate unusquisque vestrum suscipiat, summâque reve-
„ rentiâ, quantum valet, Domino adjuvante, percipiat;
„ vel quæ emendatione digna sunt, omni devotione unus-
„ quisque fideliter studeat emendare."

X. Adhæc Synodi Diœcesanæ celebrantur, ut Universalium atque Provincialium Synodorum Decreta facilius executioni mandentur; atque interdum in nonnullis articulis Diœcesi particulari accommodentur; habeaturque uniformis totius Diœcesis pro executione resolutio.

XI. Unde S. Carolus in oratione ad Clerum in Synodo XI. Diœcesana, congregatum inter alia, ob quæ Synodus esset coacta, hæc proponit: "Hic præterea applicatio fit
„ magis particularis Conciliorum tam Universalium
„ quàm Provincialium: mutuo sese Episcopus cognoscit
„ & Clerus; qui quidem, vel solus aspectus, maximam
„ excitat charitatem animosq; conciliat, ad adjuvandum
„ & promovendum unanimiter Dei honorem: Hic con-
„ sultantur ea, quæ ad hoc spirituale regimen pertinent,
„ cum his qui ad ministrationis participes sunt; hic uni-
„ formitas deliberatur in executione legum præteritarū;
„ hic abusus qui vigent in populo disquiruntur, & op-
„ portuna eis adhibenda remedia statuuntur; ac quam
„ quisque in hac re diligentiam adhibeat, cognoscitur.
„ Hic demum præterita tempora cum futuris conferen-
„ tes, & utriusque Decreta ac constitutiones jam editas
„ applicantes, culpas quidem præteritas deflemus, emen-
„ dare verò inposterum deliberamus."

XII. Similiter Episcopus Audomarensis in Synodo Diœcesana an. 1583. allegans causam indicendarum *annuatim* harum Synodorum ait: "Quædam sunt ita com-
„ munia mala, ut Diœcesim unam integram obtineant,
„ ne facilè possint, nisi communi consilio & auxilio eo-
„ rum omnium qui in Diœcesi præsunt, exstirpari. Adhæc
„ congruit, ut *eadem una* Diœcesis, *eodem uno modo*, &
„ *eisdem* unis *legibus un iversa* regatur. Quare rectè à
„ Patribus, & nominatim à Tridentinis statutum est, ut
„ præter particulares Ecclesiarum visitationes, quotan-
„ nis etiam Synodi Diœcesanæ celebrentur, in quibus,
„ congregatis totius Diœcesis Capitibus omnibus, sta-
„ tuantur ea quæ pro communi totius Diœcesis bono
„ statuenda videri possint, & caveatur, ne quæ bene con-
„ stituta sunt temerentur."

XIII. Hunc Synodorum Diœcesanarum fructum ut uberiùs assequeretur Sanctissimus Præsul, quem Pastoralis solicitudo gloriosum reddidit, præter ferventes ac instantes preces ad quas populum Clerumque instante Synodo excitandum voluit, insuper præcipit, "ut & in ci-
„ vitate ii quibus id curæ Episcopus dederit, & in Diœ-
„ cesi Vicarii foranei (qui cum nostris hodiernis Deca-
„ nis Ruralibus penè coincidunt) & Parochi præterea
„ tum urbani tum Diœcesani, ut ipsi Episcopo adjumen-
„ tum adferant, diligenti aliqua earum rerum indagatio-
„ ne ac relatione, quibus per eum consuli aut provideri
„ in Synodo præsertim oportebit, sedulò videant ac no-
„ tent: ut ea omnia ad præscriptam ab eo rationem &
„ normam tum litteris, cum coram, constituto tempore
„ deferant."

„ Primò igitur ii omnes pro suorum quique munerum
„ officiorum ve ratione & cura dispiciant, quæ Cleri sit
„ in Clericalis vitæ moribus progressio; quæ in vita spi-
„ rituali disciplina, & quàm solicitum in divinorum offi-
„ ciorum cultu studium; quàm diligens in Ecclesiasticis
„ functionibus obeundis solicitudo; quæ etiam, & quàm
„ frequens in litterarum exercitationibus cura; qui in ea-
„ rum studiis progressus item.

„ Vicarii autem foranei & regionarii in civitate præ-
„ fecti, aliive Ecclesiastici homines, quos ob eam causam
„ Episcopus delegerit, exquirant; qui præterea Paro-
„ chorum in primis zelus in animarum salute procuran-
„ da; quæ in Sacramentis ministrandis sedula diligentia;
„ quàm frequens in pascendis verbo Dei fidelibus offi-
„ cium; quæ denique in omnibus Parochialis muneris
„ partibus vigilantia, quæve assiduitas.

„ Deinde ii omnes & singuli pro sui officii munere in-
„ vestigent, quæ populi in Christianæ charitatis operibus
„ exercitatio, quàm religiosus festorum dierum cultus,
„ quàm pia in Ecclesiis conversatio, quæ in doctrinæ
„ Christianæ scholis frequentia: tum de aliis piis sodali-
„ tatibus disquirant, tum denique de reliqua omni ejus-
„ dem populi disciplina, & in via Domini progressu."

Hæc aliaque plura pro instructione Episcopi notari, atque ad Synodum referri voluit & proponuntur in Concilio V. Provinciali Mediol. parte 3. tit. *Quæ ad Synodum, Congregationes ve alias Clericales, & visitationem attinent*; ubi una exponens, qualiter ipsa Synodus habenda sit, & quàm sanctè se gerere debeant Sacerdotes eo tempore quo Synodus agitur; ut "cùm eos posuerit Deus in ac-
„ quisitionem salutis, atque in ædificationem, officii sui
„ memores, *ambulent dignè Deo*, sanctèque, sicut decet
„ Ministros Mysteriorum Dei, vivant."

XIV. Eadem quoque intelligi possunt ex litteris quas immediatè ante Synodum mittebat ad Vicarios foraneos & Parochos, quarum exemplar habetur in Actis Ecclesiæ Mediolanensis *part.* 8. ubi similiter referuntur Congregationes quas cum Vicariis foraneis & visitatoribus suis Synodali die appropinquante instituebat; & quæ in illis inquireret; ac dein fusè describuntur acta Synodi XI. & ultimæ, quam celebravit sanctissimus hic Archipræsul; in quibus integra forma celebrandæ Synodi Diœcesanæ repræsentatur.

XV. Pervetus illud quoque institutum est, ut quæ Sacerdotalem Clericalemque disciplinam, officia ac partes ejus maximè attingunt, ea certis monitionibus, iisque brevibus comprehensa ab Episcopo in Synodo Clero proponantur; quò breviùs illa expressa, crebriùsque repetita, diligentiùs item non solùm animis, mentibusque imprimantur, sed etiam omni studio inviolatè serventur.

XVI. Extat veteris admonitionis formula sub nomine inquisitionis duobus libris distincta apud Regionem Abbatem Prumiensem; de qua egi in Tractatu Historico-Canonico in Canones *part.* 5. *c.* 1. ibique ostendi, quòd pro assequenda notitia disciplinæ Ecclesiasticæ lectio illius non parùm conducere queat: & §. 2. ostendi, quomodo in nonnullis articulis hæc formula differat à formula *admonitionis* quæ in hodierno Pontificali Romano prostat; atque ex illa differentia evincatur, hanc esse recentiorem, aut à recentiori manu immutatam.

XVII. S. Carolus in omnibus Sanctorum Patrum vestigia premens, nihilque quod ad instructionem reformationemque Clericorum conducere posset omittens, monitiones edidit, in unaquaque Synodo Diœcesana Sessione publica universo Clero de libro accuratè legendas, graviterq; pronuntiandas, quæ compendiosam atque accuratam vitæ Clericalis disciplinam atque vivendi rationem continent; unà cum annotatione omnium quæ Clerici præcipuè cavere debent; ita ut in hisce Monitionibus Lector reperturus sit totius Clericalis instituti exactissimum & perfectissimum compendium.

Publicavit primùm illas Monitiones in Concilio suo Provinciali IV. de Episcoporum suorum Suffraganeorum consilio & assensu, cum hac tamen clausula: "Quibus
„ (Monitionibus) quisque Episcopus addat, & detrahat,
„ prout Ecclesiæ suæ Clero pro temporum ratione utile
„ esse viderit."

Hanc clausulam utinam notent Episcopi, qui Clero suo in sacris Ordinationibus, aliisque publicis confessionibus nihil præter generales & præscriptas jam pridem formulas prælegunt, non attendentes, quid Clero suo pro temporum ratione utile sit.

Aliter exemplo suo docuit Sanctus Carolus, dum has generales *monitiones* in Synodo sua Diœcesana III. ube-